

Παναγιώτης Γούτας

Μικρή μελέτη

Ο Μάρκος Μέσκος (1935) θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους ποιητές της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς. Εκτός από το ποιητικό του έργο, εξέχουσα θέση στη συνολική λογοτεχνική του πορεία έχει και το πεζογραφικό του έργο. Το 2013, οι εκδόσεις «Γαβριηλίδης» συγκέντρωσαν το σύνολο του πεζογραφικού του έργου (ή τουλάχιστον τη συντριπτική πλειοψηφία των πεζών του κειμένων) σε έναν τόμο, κάτω από τον γενικό και ουδέτερο τίτλο «Πεζογραφήματα». Τον όρο «πεζογραφήματα» τον χρησιμοποίησε, παλιότερα, πρώτος ο Γιώργος Ιωάννου για να προσδιορίσει το είδος των κειμένων του, και σε κείνη την περίπτωση ο χαρακτηρισμός λειτούργησε εύστοχα και δραστικά, λόγω του αδιευκρίνιστου και πρωτότυπου χαρακτήρα των ιστοριών του (κάτι μεταξύ δοκιμίου, μαρτυρίας, αφήγησης, χρονικού και διηγήματος, μοναδικό για την εποχή του). Και στον Μέσκο, όμως, αυτός ο ουδέτερος χαρακτηρισμός των κειμένων του εν μέρει ευσταθεί, αφού τα κείμενά του (σύντομα σε έκταση, τα περισσότερα) δεν είναι ακριβώς διηγήματα (λείπει στα περισσότερα η μεγάλη έκταση και η έντονη δράση-πλοκή) ούτε αφηγήματα ή αφηγήσεις (λόγω της πύκνωσής τους και της έλλειψης χαλαρής δομής, που επιβάλλει το συγκεκριμένο λογοτεχνικό είδος), οπότε το «πεζογραφήματα» δείχνει να προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό το λογοτεχνικό είδος που ο Εδεσσαίος λογοτέχνης ακολουθεί στην πεζογραφία του.

Στα «Πεζογραφήματα» του Μέσκου υπάρχουν συνολικά 43 πεζά κείμενα, μοιρασμένα σε τέσσερις ενότητες-συλλογές και απλωμένα σε χρονικό εύρος 27 χρόνων (από το 1978 έως το 2005). Η μοιρασιά γίνεται ως εξής: «Παιχνίδια στον παράδεισο» (15 κείμενα), «Κομμένη γλώσσα» (8 κείμενα), «Μουχαρέμ» (8 κείμενα) και «Νερό Καρκάγια» (22 κείμενα).

Στο «Παιχνίδια στον παράδεισο» (1978) υπάρχει εκ μέρους του αφηγητή έντονη νοσταλγία για την παιδική εποχή και ηλικία, ακρίβεια και λεπτομέρεια στις περιγραφές των παιδικών παιχνιδιών, ντοπιολαλιά, αναλυτικοί κανόνες του παιχνιδιού ή της κατασκευής του. Εντούτοις, σε κανένα σημείο της αφήγησης, τα κείμενα δεν καταντούν μελό, αφού το συναίσθημα που αποπνέουν είναι απολύτως ελεγχόμενο και τιθασεύεται, σχεδόν ολοκληρωτικά, στον επίλογο του κάθε κειμένου, όπου ο συναισθηματικός λόγος γειώνεται στην πραγματικότητα, κάποιες φορές με θυμοσοφία ή με μια μικρή πι-